

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

VIII. Innocentius III. harum potestatum officia distinxit comparatione ducta
à Sole & Luna. Explicata ejus sententia. Et illustrata è Berengosio Abbe.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

gotia palatina & ornamenta regia assignat, à quibus temperare debeat Pontifex; ut etiam vice versa Imperator abstinere à sollicitudine Ecclesiarum; adeo ut neque ordinationibus Clericorum se immisceat, nec sacramenta conficiat, nec Eucharistiam sibi vel alii ministret. Quod discrimen perseverat in genere pœnaru[m] quæ ab utraque potestate infliguntur. Etenim laſa majestatis reus penas capite luit, vel etiam deportatione, aut relegatione. Divini vero numinis injuriam, abstentione, jejuniis, & precibus Episcopi ulciscuntur; & purgatum pœnitentia reum, Deo conciliant. Non potuit liquidiū ostendere potestatis utriusque limites. Leo IV. complexus est sententiam illam duobus verbis apud Gratianum: *Sicut Reges præsent in cauſis ſeculi, ita Sacerdotes in cauſis Dei.*

Nicolaus I. qui de Romanæ Ecclesiæ privilegio nihil demi paſſus est, vestigia defecorum premens, olim sacerdotium cum imperio coniunctum fuisse & apud Regem illum Salem Melchisedecum & apud Cæſares docet; sed veri Regis & Pontificis adventu factam fuisse & dignitatum & munerum divisionem, non vero ſubjectionem, aut ſubordinationem: *Sed cum ad verum venum eſt eundem Regem atque Sacerdotem, ultra ſibi nec Imperator jura pontificatus arripuit, nec Pon- tifex nomen imperatorum usurpavit. Quoniam idem mediator Dei & hominum homo Christus Iesuſ, ſic actibus propriis & dignitatibus distinetis, officia potestatis utriusque diſcrevit, ut & Christiani Imperatores pro eterna vita Pontificibus indigerent, & Pontifices pro cursu temporalium tantummodo rerum imperialibus legibus uerentur; quatenus ſpiritalis actio carnalibus diſtaret incurſibus.* Antequam diſcedam à Nicolaio, prætermittendum non eſt in familia Hafamonæorum apud Iudeos, uſque ad Herodis Regis tempora, perpetuam regni & pontificatus coniunctionem fuisse. Sed fruſtra ſunt plerique veterum, qui à reditu ex captivitate Babylonica ad ſeculum quo natus eſt Christus, toto illo intervallo genti Hebræorum Pontifices præfuſſe exiftimant. Ut enim de laddua Summo Pontifice, cum quo Alexander Macedo ſeedus pepigit apud Iosephum, hoc affirmari poſſit, & de Iaſone, quem Antiochus Epiphanius Rex Syriæ Pontificem atque Ethnarachm Iudeis præfecit, de ceteris Pontificibus in univerſum hoc dici non poſteſt. Non moror Iuſtinum, & Diodorum, qui ab ipſo Moſe hunc morem Iudeis fuſſe putant ut eosdem Reges & Sacerdotes haberent, quorum iuſtitia religione permitta, incredibile quantum coauere, ut Iuſtini verbis utar. Quo-

rum error inde excufari poſteſt, quod ad Hebræorum politiam respicerent, qua sub Hafamonæis viguit: apud quos honor sacerdotij firmamentum potentie affumebatur, ut monuit Tacitus lib. v. Historiarum.

VIII. Non descivit a ceterorum Pontificum doctrina Innocentius III. qui Solis radiis, ſi lecit cum Tertulliano loqui, veſitatem iſtam deſcripſit. Etenim comparatione ducta à Solis & Lunæ officiis, que duo illa ſidera per diem & noctem mortalibus impendunt, ecclesiasticam potestatem Soli, regiam vero Luna contulit; ut signaret tanta dignitate res ſpirituales praſtare temporalibus, quanta Sol Lunæ, & dies nocti præcellit; imo etiam ad bene beatèque vivendum Reges ab Episcopis, ut Lunam à Sole, velut radiis quibusdam illuſtrari. Quod tamen ſic intelligendum eſt, ut quemadmodum duo illa ſidera invicem non commiſſentur, nec in ipſa corporum ſubſtantia, nec in ordine quem ſortita ſunt ab omnium conditore Deo, ſed Sol diei, Luna vero nocti prælucet, ſic utriusque potestatis impermixta diſcretio conſervetur. Nec eſt quod aliquis ingenio indulgens exiſtimet, eo modo quo Luna alieno lumine, id eſt, è Sole accepto fulget, regiam potestatem auctoritatis ſuæ lucem ab ecclesiatica mu- tuari. Etenim quæ tam ſerio probavimus testimonii veterum adductis, de ſocietate illa & libertate utriusque potestatis, hac una ludificatione ſubverterentur. Quin etiam ſi hoc argumentandi genere utili- ret, diſſidium Regibus præ concordia eſſet optatiu[m]: quia ſeſilicet Luna in coitu Solis caligat, & in maximo recessu fulget orbe pleno. Hanc comparationem Solis & Lunæ deprompsit Innocentius tertius, ut mihi videtur, è Berengorio Abbatे, qui ſexcentis ab hinc annis prudenter explicuit quo pa- cto ſit instituenda, ne ad perniciem ſecula- ris potestatis trahi poſſit. Scindum eſt, in- quirit, quod nec catholice fidei nec Christianæ contrarium eſt legi, ſi ad honorem regni & ſacerdotij Rex Pontifici & Pontifices obediāt Regi. Iſi ſunt enim qui ex antiquo, diſpenſatibus bifaria, in firmamento Ecclesie quæduo magna conuenere luminaria; quatenus in his que ſunt ſeculi, & in his qui ſunt Dei, lu- minare minus nocti, & luminare maius debeat præſeffe diei. Et non immeſitudo duobus illis lu- minaribus poterunt comparari, que ceteris ſideribus videntur principari. Quia ſicut in firma- mento caeli eisdem luminaribus nulla stellarum creatura claritate videtur eximior, ſic in firma- mento Ecclesie duabus his personis ordine & dignitate nulla poſteſt eſſe ſublimior. Eleganter Berengofius vim comparationis in eo con-

Cap. Nro ſi in-
cepit. 22
q. 7.

Nicolai I. ep. ad
Michaëlem; que
rictior apud Gra-
tianum dicit. 56.
Cap. Cion ad ve-
rba.

Ioseph. L. 11.
Idem in lib. de
Rationis Imperio
cap. 4.

Iuſtin. lib. 56.
Diodorus apud
Photium.

Ioan. Scholast. de
ſuccell. in Paul.
Eber. cap. 13.

Cap. ſelte, de
majoritate & di-
dencia.

Berengofius Abba
fermone de My-
ſterio Ligii Domini-
ni, in Bibliotheca
ca Patrum.

& Imperij Lib. II. Cap. I.

51

stituit, quod hæc duo sidera ceteris videantur principiari. Hoc est enim quod è placitis veterum Astrologorum docuerunt Ptolemaeus & Sextus Empiricus, Solem & Lunam, ut Principes ceterorum, imperium exercere. Quò tendit locutio Genesios, quæ in principatum seu dominium diei & noctis hac sidera creata ostendit, eis δέχεται μέρης & νυκτός.

A D D I T I O

S T E P H A N I B A L U Z I I .

SISTE heic paululum, quæso, Lector, interim dum illustrissimum Archiepiscopum vindicare conabor adversus acrem ac vehementem Franciscij Pinsonij Advocati Parisiensis criminationem: qui pro sua adversus Martam velitandi prurigine, ne quid acerbius dicam, virum gravem ac valde prudentem, cuiusmodi fuisse Marcam omnes norunt, imprudenter infecitque securitatis argumentum existimavit, ob eam videlicet caufam, quod post arrestum Parlamenti Parisiensis latum anno M D C X X V I . comparationem adhuc Solis ac Lunæ usurpaverit, addideritque ex haec comparatione colligi non debere sic regiam potestatem auctoritatis suæ lucem ab ecclesiastica mutari, quemadmodum Luna alieno lumine, id est, è Sole accepto, fulget. quippe si hoc argumentandi genere uti licet, diffiduum Regibus præ concordia fore optatius; quia scilicet Luna in couo Solis caligat, & in maximo recessu fulget orbe pleno. Infurgit Pinsonius adversus poltremum istud membrum orationis illustrissimi Archiepiscopi, censoraque severitas nota inuit; quod videlicet de re severissima jocatus sit, jocos etiam, ut ipsa Pinsonij verba ponamus, quanquam in disputatione seria, interfervens, dum diffiduum Regibus præ concordia fore dixit optatius, si illo quod propositum argumentandi genere uti licet. Sed frigidæ huic valdeque levi criminationi si respondere velim, vereor ne in me concitem severiora sapientium viorum judicia. Itaque supersedeo, & ad alterum caput accusationis tranfleo, oftenitus quam vana ac futilis sit tota illa Pinsonij argumentatio. Ait ergo, non lieuisse, post damnatas ab Augustissimo Senatu celebri decreto odiosas illas comparationes, iisdem uii non licent, nec etiam qualicunque modificatione adhibita, vel dovia expositione functionis separata & distincta urbisque luminaris. Cum enim alterum, cui regiam potestatem assimilat, nocti prelucere, alterum, cui spiritualiter potestatem comparat, diei præfulgere contendant; non potuit ex damnata collatione nisi aliquid infelicius in Regni dedecus inferri, quod Augustissimi Senatus iudicata censura subjaceret. Damnata fuit, elto, comparatio illa Solis & Lunæ, non tamen damnata fuit ob comparationem ipsam, sed propter argumenta & consequentias quæ inde peti ac deduci possunt; imò, si rectè loqui volumus, comparatio illa damnata non fuit, sed Thesis in Aurelianensi Academia publicè pro-

posita à Iohanne Iourdinio, qui verbis Innocentij III. perperam deortis abusus erat adversus sacram Regum ac Principum auctoritatem, reos eximere conatus jurisdictioni magistratus civilis, etiam in casu privilegiato. Si Pinsonius ista diligenter attendisset, eruditāque illustrissimi Archiepiscopi interpretationem auctoritatem Principum favere intellexisset, abstinueret, opinor, ab importuna illa criminatione, gratusque pro convicis egisset. Gregorium Heimburgium Iurisconsultum Germanum nemo dicet iniurium fuisse huic Principum causa; & puto nec ipsum Pinsonium refragaturum. Et tamen hic Gregorius, ut auctoritate Romani Pontificis in rebus temporalibus submoveret à capite Principum, etiam ista comparatione usus est, sed ita modificata ac inflexa, ut planè constet illum favere voluisse cause Principum. Hæc sunt ejus verba ex Admonitione de usurpationibus Paparum Romanorum pag. cxi. Ridicula est etiam probatio quam adulatores Paparum ad id consueverunt adducere ex cap. de major. & obed. de Luna & Sole. Nam quanvis Luna recipiat lumen à Sole, non tamen motu & influentiam. Ita quanvis Reges & temporales Domini, per Lunam designati, recipient & recipere debeant lumen doctrina à Papa & suo Clero per Solem designatis, non tamen eis ex hoc dominari conceatum est. Imò similitudo bene intellecta effici contrarium. Nam illa duo luminaria, scilicet Sol & Luna, sic creata sunt, ut Sol praefit dies, Luna noctis. Sic Papa & Clerus presunt dies, id est, doctrina spirituali & orationi ad impetrandum divinam mysticordiam; ut notatur ad Hebr. 11. Illa autem qua Dei sunt, lux & dies sunt, quibus praefit debet Papa sub metaphora Solis. Quia lux mundi, tenebra & nos sunt, quibus praefit debet Imperator sub metaphora Luna. Sic ut igitur Sol, quanquam illuminat, nullum tamen dominium habet in eam; sic Papa & Clerus, et si luce doctrinae debeant Imperatorem & seculares illuminare, nullum tamen datum est eis dominium à Christi institutione in eos, sicut nec magistro in discipulis. Haec tenus Gregorius. Sed ne quis heic sit calumniandi ac cavillandi locus, admonendus est lector ea quæ Gregorius scribit in gratiam Imperatoris, intelligi debere de quovis Principe seculari, præterim verò de Rege Francorum, qui non recognoscit superiorum in temporalibus, estque Imperator in regno. Longè enim absimus à sententia Bonifacij VIII. qui ira inflammatu adversus Philippum IV. Francorum Regem, comparationem istam Solis ac Luna usurpans in oratione quam habuit anno M C C E I I I , pro confirmando Rege Romanorum Alberto, primum contendit terrenam potestatem accipere omnem suam auctoritatem ab ecclesiastica potestate, sicut Luna lumen suum accipit à Sole, deinde universos orbis Principes debere esse subiectos Imperatori Romanorum, qui est Imperator & Monarcha, ut ait Bonifacius, omnium Régum & Principum terrenorum; nominatim verò, ut publicè iram ac indignationem suam testaretur, contendit Gallos, dum aiunt se non recognoscere superiorum, mentiri, quia de jure sunt, inquit, & esse debent sub Rege Romano & Imperatore. Longè, inquam, absimus à sententia Bonifacij, hostis tum Gallici nominis, & qui ruinam Regis & regni meditabatur. Docuit enim nos illustrissimus Archiepiscopus in libro secundo capite secundo istius operis, Reges nostros esse Imperatores in regno, cisque competere imperiale potestatem; adeo ut nemini

G ij

De Concordia Sacerdotij

dubium esse possit quin sicut Imperator jure supremo utitur in Germania & ceteris imperij ditionibus, sic Rex Francorum jure supremo ac potiori auctoritate regat Galliam absque ulla prorsus interventione alterius cuiuspiam auctoritatis. Orationem porrò illam Bonifaci, de qua mox dicebamus, edemus in Additione ad caput tertium hujus libri.

I X. Aliam viam instituit Metrophanes Smyrnæ Metropolita in Octava Synodo; cùm Basiliū Imperatorem coram Concilio alloquens, Patriarcharum auctoritatem commendavit, ex duobus illis sideribus comparatione ducta, absque injuria Imperatoris potestatis; quæ etiū nullum in ea similitudine locum obtineat, ipso etiam Lunæ fulgore Patriarchis tributo; tamen aliunde derimmentum illud cumulatissime compensatur, cùm novum jubar Princeps esse dicitur, cuius splendore cetera Patriarcharum sidera illustrerentur. Hæc sunt verba Metrophanis: *Sol iustitie, & immensa solus potentie & dominus noster, qui fecit duo luminaria magna; majus, ut p̄cesset diei; minus, ut p̄cesset nocti; & s̄que in firmamento collocatus, posuit & alia quedam luminaria magna in firmamento Ecclesiæ; rectos nempe vertices Patriarcharum ad universum terrarum orbem illustrandum, ut presint diei & nocti, & lucem dividant à tenebris; hoc est, dividant ac separant facientes opera luce & tenetram. Hac igitur magna lumina, religiosissime Princeps, perinde ac in magna domo multas faces, ita in tua urbe congregasti, tēque ipsam clarissimam, at tuum Imperium illustrius, & Christi Ecclesiæ splendidiorum reddidisti. Quinimmo tua presentia veluti luminare aliquod ingens sancta huic & Occumenice Synodo excorium, dicta hac visaque lumina malio fulgentiora efficiunt. Quare non est quod hæc comparatio à Luna & Sole ducta, incautis lectoribus obtrudatur, quasi mutuaria vel saltē omnino luce Principum potestas fulgeret. Societate & mutuo obsequio, ut dixi, invicem connectuntur duæ potestates, non exerto alterius in alteram imperio; & ad subsidium Ecclesia præstandum æquale ferebantur.*

X. Sed ne videamur in re, quæ Principibus communis est cum Episcopis, Ecclesiasticorum scriptorum testimonii tantum inniti, necesse est ut doceamus etiam ipsos Principes pro hac sententia stare. Valentianus senior, cùm Ambrosium, quem Liguriæ præfecerat, suffragiis Cleri & populi Ecclesiæ Mediolanensi Episcopum delegatum fuisse intellexisset, *Gratia sit tibi, Domine omnipotens & servator noster, inquit ille apud Theodoretum, quod cum ipse corpora huic viro commissem, tuctam animas eidem commendasti. Sed liquidiū mentem omnium*

Principum expressit Iustinianus, cujus hæc sunt verba initio Novellæ vi. *Maxima quidem in hominibus sunt dona Dei à superna collata clementia, Sacerdotium, & Imperium; & illud quidem divini ministri trans hoc autem humano præsident, ac diligentiam exhibens. Ex uno eodemque principio utraque procedentia, humanam exornant vitam. Cui succedit Ludovicus Pius Imperator & Rex Francorum: qui Gelasij locum, quem superius protuli, in Capitularia transcriptis adeo ut in Gallia hæc distinctio duarum potestatum, actibus & officiis impermixtis, constantissime vigerit. Possem in hanc sententiam plurimos Ecclesiæ Gallicanæ auctores laudare, Hincmarum, Ivonem, Bernardum, Petrum Blesensem. Sed satius esse duxi in re nota parcere diligentia, quam nimia sedulitate fastidium movere lectori. Attamen à testimonio Lupi Abbatis Ferrariensis temperare non possum, cujus hæc sunt verba: *Rex Regum, idemque Sacerdos Sacerdotum, qui solus potuit Ecclesiam regere quam redemit, postquam humanitatem suam in cælum evexit, semper cum suis futurus divinitate, potestatem suam ad eandem gubernandam Ecclesiam in Sacerdotes dirigit & Reges; ut quod sancti docerent Pontifices, & ipsi implerent & impleri facerent devotissimi Reges.**

C A P V T II.

Synopsis.

I. Non solum auctoritas regia manat à Deo, sed etiam specialiter singulis Regibus à Deo confertur immediata;

II. Populus Augusto suum contulit; sed Deus imperium Augusto dedit, ex Augustino & Teruliano. In quo Reges & Episcopi conveniunt.

III. Singuli Gallia Reges non à parentibus, sed à Deo, regnum obtinent, ex Concilio Parisiensi.

IV. Regnum Francorum semper fuit liberum ab alieno imperio. Clodovei dignitas & potestas equalis Imperatorie, ex Avito. Clodoveus Augusti nomen assumpit.

V. Ius euende aurea monete Regibus Francorum, aquæ ac Imperatoribus Romanis, competit. Verita conjugia Principum CP. cum peregrinis, p̄ter Franco. Regnum Francorum ceteris regnūs illustrius, ex Gregorio Magno. Gallia Reges solius Dei arbitrio obnoxii, ex Gregorio Turon. & Remigio.

VI. In regni administratione ab ecclesiastica potestate non pendent. Quæ temporalia non attingit. Hoc jure nitebantur Carolus Calvus & Proceres regni adversus Hadrianum II.

VII. Rex Francorum, Imperator in regno vulgo dictus. Unde manaverit hoc loquendi genus, inquiritur. Quidam hoc tribuunt divisionem regni à filiis Ludovici Pg institute.

VIII. Hac opinio expenditur. Quas provincias complectetur regnum Francorum ante delatum.